

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 50 din 3 august 2023 cu privire la candidatura lui Iulian MUNTEAN,
Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („Comisia”) a deliberat în privat la 20 iulie 2023 și 3 august 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Iulian MUNTEAN, avocat la Cabinetul Avocatului „Iulian MUNTEAN” și lector la Universitatea Tehnică a Moldovei („candidatul”) s-a aflat pe lista candidaților remisă de Parlament în adresa Comisiei, la 5 mai 2023, în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Candidatul a obținut licență în electromecanică în anul 2000 și licență în drept în anul 2003. A activat ca economist-coordonator în Serviciul „Știință” din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova între 2003 – 2006. În perioada 2006 – 2022, a fost lector la Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea „Perspectiva – INT” și Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Din 2022, este lector la Universitatea Tehnică a Moldovei. Candidatul este avocat licențiat și membru al Uniunii Avocaților din Republica Moldova din 2011. În anul 2009, candidatul a obținut titlul de doctor în drept.

La 12 mai 2023, Comisia a trimis candidatului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 1 iunie 2023. Candidatul a transmis Comisiei chestionarul completat la 1 iunie 2023.

La 18 mai 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea până la 25 mai 2023 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani (în continuare „declarație pentru ultimii cinci ani”), în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în

serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidatul a transmis Comisiei declarația completată la 25 mai 2023.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatului. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme în declarația candidatului, chestionarul privind integritatea etică și informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatului și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidatul:

La 9 iunie 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea șase întrebări, inclusiv 25 subîntrebări și 18 solicitări de documente suplimentare. Candidatul a răspuns în termen, la 13 iunie 2023, la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate. Candidatul a trimis informații suplimentare la data de 14 iunie 2023.

La 22 iunie 2023, Comisia a trimis candidatului a doua rundă de opt întrebări, inclusiv 31 subîntrebări și 20 de solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 25 iunie 2023, la toate întrebările și a furnizat cea mai mare parte a documentelor solicitate. Candidatul a trimis informații suplimentare la 27 iunie 2023.

La 30 iunie 2023, Comisia a trimis a treia runda de trei întrebări, inclusiv 10 subîntrebări și opt solicitări de documente suplimentare, pentru a clarifica unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 4 iulie 2023, la toate întrebările și a furnizat cea mai mare parte din documentele solicitate. De asemenea, candidatul a trimis informații suplimentare la 6 iulie 2023.

La 6 iulie 2023, Comisia a trimis a patra rundă de două întrebări, inclusiv patru subîntrebări și două solicitări de documente suplimentare, pentru a clarifica unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 8 iulie 2023, la toate întrebările și a furnizat cea mai mare parte din documentele solicitate.

Candidatul nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele

La 20 iulie 2023, candidatul a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

Parțial ca răspuns la întrebările adresate candidatului în cadrul audierii și parțial din proprie inițiativă a candidatului, acesta a furnizat informații suplimentare după audiere, la 21 iulie 2023, conform art. 12 alin. (4) lit. d) din Legea nr. 26/2022. Comisia a acceptat aceste informații, în conformitate cu dreptul candidatului de a prezenta date și informații suplimentare, pe care le consideră necesare, în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. d) din Legea nr. 26/2022.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului *de integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Pentru avocați, *Codul deontologic al avocaților din Republica Moldova*, adoptat de Congresul Avocaților la 20 decembrie 2002, cu modificările adoptate de Congresul Avocaților din 23 martie 2007 și 1 iulie 2016, a fost aplicat pe perioada de timp cuprinsă de evaluare

În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care candidatul activează sau a activat, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatului provoacă sau nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acestuia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori. (art. 8 alin. (3) Legea nr. 26/2022).

O serie de versiuni ale codurilor de etică au fost aplicabile judecătorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 la 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a

Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 230/12 din 8 mai 2018. Din 2018, *Ghidul Integrității Judecătorilor*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 318/16 din 3 iulie 2018 este o altă sursă relevantă în scopul evaluării aspectelor de integritate judiciară.

De asemenea, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției ca Proiect al Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 și astfel cum au fost revizuite la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme din 25-26 noiembrie 2002 și aprobate de Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite, rezoluția 2006/23 („Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară”) oferă îndrumări relevante.

Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și regulile care reglementează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, adoptat la 19 noiembrie 2002 („CCJE (2002) Op. N° 3”) oferă îndrumări suplimentare.

O serie de versiuni ale codurilor de etică au fost aplicabile procurorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 303/35 din 27 decembrie 2007, *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 4 octombrie 2011, *Codul de etică și conduită al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 și *Codul de etică al procurorilor*, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 1 din 22 februarie 2019.

Avizul nr. 13 (2018) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) ”Independența, responsabilitatea și etica procurorilor”, adoptat la 23 noiembrie 2018 („CCPE (2018) Op. No. 13”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a

candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022).

După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatului

Comisia nu a avut dubii serioase cu privire la aspecte de integritate etică ale candidatului, conform art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022. În timpul audierilor în ședință publică candidatul a fost întrebat despre următoarele aspecte financiare:

1. Donații primite în perioada 2008 – 2022

a. Faptele

Potrivit informațiilor de la Serviciul Fiscal de Stat (în continuare „SFS”) și a declarației pentru ultimii cinci ani, inclusiv declarațiilor de avere și interese personale (în continuare „declarații anuale”) pentru perioada 2018 – 2022 pe care candidatul le-a transmis Comisiei, în perioada 2008 – 2022, candidatul și soția sa au avut un venit total de 9.510.627 MDL, după cum urmează:

- 5.542.000 MDL – donații de la părinții și socrii candidatului
- 3.968.627 MDL – salariul net al candidatului de 1.623.402 MDL; salariul net al soției candidatului de 1.968.734 MDL; 225.000 MDL venituri din vânzarea bunurilor imobile; 151.491 MDL dobânda pentru depozitul bancar.

Tabelul nr. 1 – veniturile candidatului și soției sale pentru 2008 – 2022, inclusiv donațiile:

	Venituri 2008 – 2022	Donații 2008 – 2022 în raport cu venituri
--	-----------------------------	--

	Candidat	Soția candidatului	De la părinții candidatului	De la socrii candidatului
	1.623.402 MDL	1.968.734 MDL	276.000 MDL	5.266.000 MDL
	376.491 MDL (225.000 MDL, venituri din vânzarea bunurilor și 151.491 MDL dobândă din depozit bancar)			
Total pentru 2008 – 2022	3.968.627 MDL (estimativ 42% din venituri totale)		5.542.000 MDL (estimativ 58% din venituri totale)	
	9.510.627 MDL			

În ceea ce privește donațiile de la părinții candidatului, în comunicarea scrisă cu Comisia, candidatul a declarat că el și familia sa au primit donații de la părinții săi în fiecare an din perioada 2009 – 2022, în suma totală de 276.000 MDL, variind între 20.000 MDL și 42.000 MDL (Tabelul nr. 2). De asemenea, candidatul a declarat că donațiile de la părinți au fost făcute în numerar la diverse evenimente, cum ar fi zilele de naștere, Crăciunul, Paștele, 8 Martie, Ziua Nunții, vacanțele de vară. De asemenea, a declarat că sursa acestor donații a fost salariul și pensia tatălui său. Conform SFS, în perioada 2008 – 2022, părinții candidatului au avut un venit total de 1.649.089 MDL, din care au donat 276.000 MDL, adică 16,7%, către candidat și familia sa. În același timp, au avut cheltuieli medii de consum de 1.024.608 MDL, conform Biroului Național de Statistică și au achiziționat două bunuri (*un teren agricol de 0,09 ha în raionul Criuleni și un autoturism Chevrolet Aveo, anul de fabricație 2004*). La audiere, candidatul a declarat că terenul agricol nu a fost cumpărat, ci a fost distribuit gratuit tatălui său. Nu și-a amintit suma exactă plătită pentru Chevrolet, dar a furnizat o estimare de 4.000 – 5.000 EUR. Comisia a concluzionat că părinții candidatului au avut resurse suficiente pentru a face donațiile declarate către el și familia sa, în suma totală de 276.000 MDL.

Tabelul nr. 2 – donații de la părinții candidatului în 2008 – 2022:

Anul	2009	2010	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MDL	20.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	40.000	41.000	33.000	42.000	10.000
Total	276.000 MDL											

În comunicarea scrisă cu Comisia și la audiere, candidatul a confirmat că el și familia sa au primit donații de la socrii săi în perioada 2008 – 2022 în suma de 5.266.000 MDL (Tabelul nr. 3). Aceasta este o sumă semnificativă în comparație cu venitul total al candidatului și al soției sale de 3.968.627 MDL în aceeași perioadă. Din acest motiv, Comisia a analizat în detaliu sursa mijloacelor bănești pentru aceste donații.

În comunicarea scrisă cu Comisia și la audiere, candidatul a declarat că toate donațiile pe care el și soția sa le-au primit de la socrii săi între 2008 – 2022 au fost făcute în numerar, cu excepția unei donații de 4.000.000 MDL în 2020, care a fost transferată soției sale. De asemenea, conform candidatului, majoritatea acestor donații au fost făcute la diverse evenimente, cum ar fi zilele de naștere, Crăciunul, Paștele, 8 Martie, Ziua Nunții, vacanțele de vară, cu excepția anumitor donații care au fost făcute pentru achiziționarea de automobile sau bunuri imobile. Acestea vor fi analizate mai jos.

Tabelul nr. 3 – donații de la socrii candidatului în 2008-2022:

Anul 2000	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Mii MDL	250	20	30	250	30	30	200	30	30	30	70	74	4,062	81	79
Total	5.266.000 MDL														

În perioada 2008 – 2022, candidatul și soția sa au achiziționat patru bunuri de valoare, care, conform răspunsurilor candidatului în comunicarea scrisă cu Comisia și la audiere, au fost parțial sau integral achitate din donațiile primite de la socrii săi.

- Primul: în 2022 candidatul a achiziționat un automobil Volvo XC40, anul de fabricație 2022, în valoare de 857.176 MDL [estimativ 42.000 EUR, costul automobilului – 793.000 MDL (estimativ 39.850 EUR) și taxele de import în valoare de 64.176 MDL], care a fost parțial achitat din donația socriilor din 2020 de 4.000.000 MDL, destinată achiziționării unui bun imobil.
- Al doilea: în 2014, soția candidatului a achiziționat un automobil Ford Focus, anul fabricației 2014, în valoare de 222.548 MDL (estimativ 11.950 EUR), utilizând 200.000 MDL donați de părinții săi în 2014.
- Al treilea: în 2011, candidatul a achiziționat un automobil Toyota RAV 4, anul de fabricație 2011, în valoare de 358.207 MDL (estimativ 21.930 EUR), utilizând 250.000 MDL donați de socrii candidatului în 2011.
- Al patrulea: între 2006 și 2008, candidatul și soția candidatului au achiziționat un apartament de 121,4 m.p. în mun. Chișinău, prin intermediul unui contract de investiții din 2006, în valoare de 61.950 EUR (estimativ 1.053.602 MDL), utilizând donațiile de la socrii candidatului însumând 1.055.000 MDL între anii 2006 – 2008 (în 2006 – 505.000 MDL, în 2007 – 300.000 MDL, în 2008 – 250.000 MDL).

La audiere, candidatul a confirmat donația de la socrii, în numerar, în sumă de 200.000 MDL, candidatului pentru achiziționarea automobilului Ford Focus în 2014. De asemenea, a confirmat că a achiziționat automobilul Toyota RAV 4 în 2011 cu 250.000 MDL, donați în numerar de socrii săi. Candidatul a confirmat, de asemenea, că socrii săi au donat suma totală de 1.055.000

MDL soției sale pentru a achiziționa un apartament de 121,4 m.p. în mun. Chișinău, achitat în trei rate în perioada 2006 – 2008: în 2006 – 505.000 MDL; în 2007 – 300.000 MDL; în 2008 – 250.000 MDL. În răspuns la o întrebare despre suma totală achitată de candidat în 2008 pentru acest apartament, el a confirmat că suma achitată a fost de 250.000 MDL, dar a prezentat Comisiei doar două ordine de plată de 100.000 MDL fiecare, din 2008 și a declarat că ordinul de plată pentru 50.000 MDL ar fi putut fi pierdut.

La audiere, candidatul a confirmat că a achiziționat automobilul Volvo XC40 în 2022, parțial din suma de 4.000.000 MDL donată prin transfer bancar de către socrul soției sale în 2020, pentru achiziționarea de bunuri imobile.

Cu referire la donația în sumă de 4.000.000 MDL de la socrul candidatului către soția candidatului, acesta a prezentat Comisiei două documente: un extras de cont bancar pentru un cont de depozit al socrului său, indicând o intrare în cont (credit) în sumă de 4.200.000 MDL la data de 2 decembrie 2019 și un sold zero la data de 3 decembrie 2020, cu mențiunea „extern” pentru destinația mijloacelor bănești; și al doilea document, o copie a unui ordin de încasare a numerarului din 30 decembrie 2020 pe numele soției sale în valoare de 4.000.000 MDL. Niciunul dintre aceste documente nu confirmă că a avut loc un transfer bancar de la socrul candidatului către soția candidatului. La audiere, candidatul a confirmat că 4.000.000 MDL au fost transferați prin transfer bancar către soția sa și nu au fost oferiți în numerar. A explicat că trecerea timpului dintre închiderea contului de depozit al socrului său (la data de 3 decembrie 2020) și depunerea sumei de 4.000.000 MDL în contul soției sale (la data de 30 decembrie 2020) ar putea fi cauzată de faptul că socrul său a închis contul de depozit și a transferat suma într-un cont curent, iar mai târziu i-a cerut fiicei sale să vină pentru transfer. A fost sigur că nu a avut loc o plată în numerar, ci doar un transfer bancar în sumă de 4.000.000 MDL din suma totală de 4.200.000 MDL, din contul socrului său în contul soției sale. Candidatul s-a oferit voluntar de a furniza clarificări suplimentare la acest subiect după audiere.

La 21 iulie 2022, candidatul a trimis explicații suplimentare cu privire la donația în sumă de 4.000.000 MDL. A explicat că socrul său a deschis un cont de depozit cu suma de 4.200.000 MDL la 2 decembrie 2019. Dobânda din acest cont, în valoare de 231.000 MDL la sfârșitul anului 2020, a fost transferată automat în contul curent al socrului său. La 3 decembrie 2020, socrul său a închis contul de depozit și a transferat suma de 4.200.000 MDL în contul său curent, creând un sold total de 4.431.050 MDL. La 30 decembrie 2020, socrul său a transferat suma de 4.000.000 MDL în contul de depozit al soției candidatului și 431.050 MDL într-un nou cont de depozit pe numele socrului. Aceste tranzacții nu apar ca transferuri bancare, ci ca ordine de încasare și ordine de eliberare a numerarului. Candidatul a prezentat trei ordine care confirmă aceste tranzacții, toate la aceeași dată – 30 decembrie 2020: ordin de eliberare a numerarului în valoare de 4.431.000 MDL pe numele socrului, ordin de încasare a numerarului în valoare de 4.000.000 MDL într-un cont de depozit pe numele soției candidatului și ordin de încasare a numerarului în valoare de 431.050 MDL într-un cont de depozit pe numele socrului candidatului.

Cu referire la veniturile socrilor candidatului, potrivit SFS, în perioada 2008 – 2022 aceștia au avut un venit total de 18.277.581 MDL, conform Tabelului nr. 4 de mai jos. În baza informațiilor disponibile Comisiei, privind cifra de afaceri financiară și impozitele achitate de compania socrilor candidatului, aceștia dispuneau de mijloace financiare pentru a achita salariul și dividendele declarate.

Tabelul nr. 4 – veniturile socrilor candidatului în 2008 – 2022

Sursa mijloacelor bănești	Venituri nete (salariu și dividende pentru 2015 – 2022) SFS (formular FVID)	Depozite bancare Dobânda (conform candidatului)	Dividende pentru perioada 2008 – 2014 (conform documentului furnizat de candidat)	Pensia (conform candidatului)
Sume MDL	13.703.711	1.452.870 (pentru perioada 2010 – 2020)	2.065.000 [295.000 x 7 ani (2008 – 2014)] ¹	1.056.000 MDL [(6.500 + 4.500) x 12 luni x 8 ani (2015 – 2022)]
Total	18.277.581 MDL			

Între 2008 și 2022, socrii candidatului au donat familiei candidatului suma de 5.266.000 MDL, reprezentând 29% din venitul lor total de 18.277.581 MDL. În plus față de donațiile către candidat, socrii au avut cheltuieli medii de consum de 1.024.608 MDL și au achiziționat bunuri imobile/automobile, între 2008 și 2022, în valoare de aproximativ 1.116.183 MDL (total cheltuieli medii de consum și bunuri imobile/automobile – 2.140.791 MDL). Întrebat despre donațiile făcute fratelui soției sale, candidatul a declarat că socrii săi au făcut donații/bunuri în valoare totală estimativă de 4.732.707 MDL către acea persoană. Suma totală a donațiilor pentru ambii copii este cu puțin peste jumătate din venitul socrilor candidatului.

Candidatul nu a furnizat nicio altă dovadă Comisiei cu privire la donațiile pe care le-a declarat, ceea ce a confirmat în cadrul audierii.

Întrebat la audiere despre așteptările sale cu privire la menținerea aceluiași nivel de trai în viitor, când donațiile de la socrii săi ar putea să nu mai fie disponibile, candidatul a răspuns că nu are o astfel de așteptare, deoarece socrul a împlinit vârsta de pensionare și nu mai este agent economic. Întrebat dacă crede că dependența sa de donații de la părinți și socri îl face vulnerabil în orice fel la influențe externe, candidatul a răspuns că nu crede, deoarece soția sa are bunuri imobile care ar putea fi date în locațiune în viitor, dar în prezent, ratele dobânzilor din sumele donate sunt

¹ Conform documentului confirmativ emis de S.R.L. "S", pentru perioada 2006 – 2022, dividendele furnizate au însumat 2.655.000 MDL (estimativ 295.000 MDL pe an).

suficiente pentru a trăi în Moldova fără a fi nevoie de surse ilegale de venit. El a mai adăugat că orice părinte, dacă poate face donații în timpul vieții sale este în regulă, pentru a consolida familia și pentru ca copiii să nu caute un mod ilegal de obținere a veniturilor.

Candidatul, soția sa și părinții lor nu erau subiecți ai declarării averii și intereselor personale când au fost făcute donațiile. Candidatul a declarat inițial donațiile în declarația sa pentru ultimii cinci ani și în cinci declarații anuale pentru perioada 2018 – 2022, depuse la Comisie la data de 25 mai 2023, conform art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022. De asemenea, el a prezentat donațiile pentru întreaga perioadă 2008 – 2022, în răspunsurile la întrebările scrise ale Comisiei înainte de audiere și le-a confirmat la audiere.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă un candidat corespunde criteriului de integritate financiară, Comisia de evaluare trebuie să verifice dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

În temeiul art. 8 alin. (5) lit. d) și f) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) și dacă există sau nu donații.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

„Persoane apropiate”, conform definiției din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt: soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

c. Motivarea

Conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022, Comisiei îi revine obligația să verifice dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate. Art. 8 alin. (5) lit. d) și f) din Legea nr. 26/2022 prevede obligația Comisiei să verifice sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2) și dacă există sau nu donații.

Comisia a reținut că pe tot parcursul perioadei de evaluare 2008 – 2022, candidatul a utilizat donațiile primite de la socrii săi pentru a efectua mai multe achiziții pentru el și familia sa: un

apartament de 121,4 mp în mun. Chișinău, achiziționat în perioada 2006 – 2008, trei automobile cumpărate de candidat și soția sa în perioada 2011 – 2022, și o donație monetară de 4.000.000 MDL în 2020, care se află încă în contul bancar al soției candidatului. Candidatul a declarat Comisiei donațiile primite de la părinții săi și de la socrii săi, anual, în perioada 2008 – 2022. În total, Comisia a stabilit că familia candidatului a primit 5.542.000 MDL în întreaga perioadă 2008 – 2022, ceea ce reprezintă estimativ 58% din veniturile totale de 9.510.627 MDL pe care candidatul și soția sa le-au obținut în această perioadă. Candidatul a confirmat această sumă la audiere. El a afirmat că toate aceste donații au fost făcute în numerar, de obicei, cu ocazia unor evenimente de familie sau sărbători, cu excepția donației de 4.000.000 MDL, care a fost transferată prin bancă.

Candidatul și soția sa, precum și părinții lor, nu au fost subiecți ai declarării averii și intereselor personale. atunci când donațiile au fost făcute. Candidatul a declarat inițial donațiile în declarația sa pentru ultimii cinci ani și în cinci declarații anuale pentru perioada 2018 – 2022, depuse la Comisie la 25 mai 2023, conform art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022. De asemenea, a prezentat informațiile privind donațiile pentru întreaga perioadă 2008 – 2022 în răspunsurile la întrebările scrise ale Comisiei înainte de audiere și le-a confirmat în cadrul audierii. Cu toate că candidatul nu a furnizat dovezi cu privire la donațiile declarate, cu excepția sumei de 4.000.000 MDL, Comisia a fost convinsă de faptul existenței acestor donații, în lumina explicațiilor detaliate și consecvente, oferite de candidat, pe tot parcursul procedurii scrise și în cadrul audierii.

Comisia a analizat sursa de mijloace bănești pentru donațiile declarate de către candidat. În acest context, Comisia a analizat veniturile părinților și socrilor candidatului. Candidatul a declarat donații de la părinții săi în fiecare an din perioada 2009 – 2022, în valoare totală de 276.000 MDL, în sume cuprinse între 20.000 MDL și 42.000 MDL. Suma donată a constituit 16,7% din veniturile părinților candidatului. Luând în considerare cheltuielile medii de consum și bunurile achiziționate în perioada de evaluare, Comisia conchide că părinții candidatului au avut resurse bănești suficiente pentru a face donațiile declarate către candidat și familia sa în valoare totală de 276.000 MDL.

Comisia a analizat și veniturile socrilor candidatului. Datele SFS arată că în perioada 2008 – 2022 aceștia au avut venituri totale în sumă de 18.277.581 MDL. Donațiile către familia candidatului au însumat 5.266.000 MDL, reprezentând 29% din veniturile lor totale. Luând în considerare cheltuielile medii de consum (1.024.608 MDL), principalele bunuri achiziționate în perioada 2008 – 2022 (bunuri imobile/automobile – 2.140.791 MDL), precum și donațiile făcute fratelui/surorii soției candidatului (estimate de către candidat la suma de 4.732.707 MDL), Comisia a concluzionat că socrii candidatului dispuneau de resurse suficiente pentru a dona 5.266.000 MDL către candidat și familia sa.

Comisia a analizat transferul declarat de 4.000.000 MDL în contul bancar al soției candidatului în 2020. În răspuns la întrebările scrise ale Comisiei, candidatul a furnizat două ordine de încasare a numerarului, nu documente care să confirme transferul. La audiere, candidatul a oferit câteva

clarificări cu privire la înțelegerea sa a transferului și s-a angajat să furnizeze mai multe informații după audiere. În ziua următoare audierii, candidatul a trimis o explicație a tranzacțiilor bancare care implicau cele 4.000.000 MDL și a furnizat documentele confirmative. Candidatul a trimis, de asemenea, mai multe documente care arată că trei tranzacții au avut loc în aceeași zi: sozii candidatului și-au închis contul bancar cu 4.431.050 MDL, au depus 431.000 MDL în unul dintre conturile lor și au depus 4.000.000 MDL în contul bancar al soției candidatului. Explicațiile candidatului și documentația furnizată au atenuat preocuparea Comisiei cu privire la donația în sumă de 4.000.000 MDL.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. d) și f) din Legea 26/2022, cu referire la stilul de viață al candidatului și donațiile estimate la aproximativ 58% din veniturile lui și ale soției sale în perioada 2008 – 2022, pentru că candidatul a atenuat preocupările Comisiei cu privire la această problemă.

IV. Decizia

În temeiul art. 8 alin. (1), (2) și (4) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul întrunește criteriile de integritate etică și financiară și, astfel, promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatului și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care în cazul dat este Parlamentul. În cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Parlamentului în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidatul nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

Decizia a fost întocmită în limba engleză și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președinte al Comisiei